

"Kes hommikuti teatris käib, see asjatult ei longi..."

MARI AMOR

Tõnu Raadiku muusikal "Puhh" Estonia teatris. Alan Alexander Milne'i raamatute "Winnie-the-Pooh" ja "The House at Pooh Corner" ainetel. Villu Kanguri mugandused, üinad ja uiud. Originaalteksti tõlge Valter Rummel. Lavastaja Mait Agu. Dirigent Andres Heinapuu. Kunstnik Riina Vanhanen. Mängivad Tõnu Kark, Villu Valdmaa, Tanel Toom, Kaspar Jürgens, Karl Sults, Helgi Sallo, Meeli Tamm, Katrin Karisma, Sirje Puura, Mare Jõgeva, Marika Eensalu, Jaak Põldma, Raivo Ilmsalu, Mart Kangro, Kristjan Kurm, Jüri Aarma, Mati Vaikmaa, Tiit Tralla, Rostislav Gurjev, Tõnu Kilgas, Alar Haak jt. Esietendus 26. märtsil 1995.

Saal on saginat täis nagu sipelgapesa, melu nagu linnulaadal. Jääb mulje, et kõik kohad on topelt välja müüdnud. Sellise illusiooni loovad igast mastist rüblitud, kes sekundi jooksul korduvalt asukohta muudavad. Üksikud emmed-issid üritavad mingisugustki korda luua, aga seda rohkem püüest ontlik lapsevanem olla, mitte niivõrd oma manitsusi tõsiselt võttes. Seda enam, et neil endilgi on kerge erutus hinges — kohe astub lavale Puhh & Co.

Senikaua võib end tuttavaks teha Jänese sõprade ja sugulastega. Orkestriauk kubiseb neist. Mingi mürkroheline mardikas (dirigent **Andres Heinapuu**) juhatab vägesid. Avamäng on paljutõotav. Ohtralt vaske, löökriistu ja värviefekte. Oot-oot, kontrollin igaks juhuks kavalehelt. Ei ole Broadway, on Estonia Teater ja **Tõnu Raadiku** muusika. Eelarvamus kodukootud muusikalikesest lükkub kohe ümber (mis ei tähenda, et terve tükk üks metsik kankaani uhamine või *hitideks* pürgivate numbrite jada oleks).

Etendus hakkab kulgema ülimalt hoogsa tempoga. Pole ka ime, sest lavastaja **Mait Agu** pole just flegmaatiliste killast. Tema'p see õpetaski tegelasi "tükke tegema" ja "samme seadma". Uimerdamist ta ei salli. Liikumiskunstis vähikuna olen märganud, et teatud figuurid läbivad mõningaid modern- ja rahvalikke tantse, tantsupeoliikumisi ja

Tükk on igati loogilise ja kompaktse ülesehitusega. Raamiks Puhhi ja Robini südamlilikud dialoogid, sõpruse töötamine ning sisuks kõiksugu põnevad ettevõtmised ja seiklused. Arvestades, et Milne'i raamat koosneb eraldi peatükkidest, pole just kerge lavale tervikut kujundada. Onneks ei nõua lapsmõistus klassikalist draama ülesehitust (sissejuhatus, arendus, konflikt, kulminatsioon jne.). Neile on tähtis, et pidevalt midagi huvitavat toimuks ja nalja saaks. Ja nii ongi, et Puhh tõmmatakse Jänese urust välja (abijõud publikust) ja sealsamas leiab Notsu kahtlased jäljed ning pea see Iiahi sünnipäevgi ei tule.

Sündmused kuhjuvad üksteise otsa ja vahepeal tahaks hüüda: "Pidage, ei jõua jälgida!" Tempo tõuseb seda enam, et näitlejad ise järjest rohkem oma tegelaskujust nakatuvad ning kelmusi improviseerivad. Puhhile jääb pidevalt ette Notsu vastupandamatu rõngassaba, mida ta lihtsalt ei suuda näppimata jätta, Jänese loomupärane aktiivsus muutub lõpuks groteskseks üleorganiseerimiseks. Ainult Iiahi pessimismihoogetel mängutempo langeb.

Muusikali hoogne kul on suuresti seletav silmailuga, mida lavalt igal hetkel kiirgab. **Riina Vanhaneni** kunstnikutöö keskel oleks näitlejal patt tuimaks jääda. Kõikvõimalikud ja -võimatud efektid on ära kasutatud: Mängu-Puhhi muutumine elusaks, lacialune võitlus mesilindudega, ei-tea-kust ilmuv kohutav Elevants jm. Ning ma pole näinud ilusamat lumesadu lavalaudadel kui "Puhhi" teise vaatuse kõpus. Laste lemmikkostüümiks on Iiahi neljalalaline pluss kahekäeline kentaurlik moodustis.

Kõige tabamatum tegelaskuju on nimekangelane isiklikult (nähtud etendusel **Tõnu Kark**, dubl. **Villu Valdmaa**). Raamatu põhjal kujutan Puhhi ette pisut pikajuhtmelise, maia ja mugava, ent vaieldamatult heasüdamliku karuna. Kuna peategelase kostüümis tegutses **Tõnu Kark**, lisandus teada-tuntud Puhhi olemusele nii mõndagi. Seejuures mitte midagi ootuspärast. Viks ja viisakas näitleja oleks rolli laiendanud mõistete "mesikäpp", "mõmmi", "päntajalg" või "lemmiklelu" raames. Kark oletas täiesti süüdimatult, et väga mõjuv oleks hüüriid Kolumatsist, Põrgupõhja Vanapaganast ja Tõlpast. Oliiv! Eriti suurematele ja

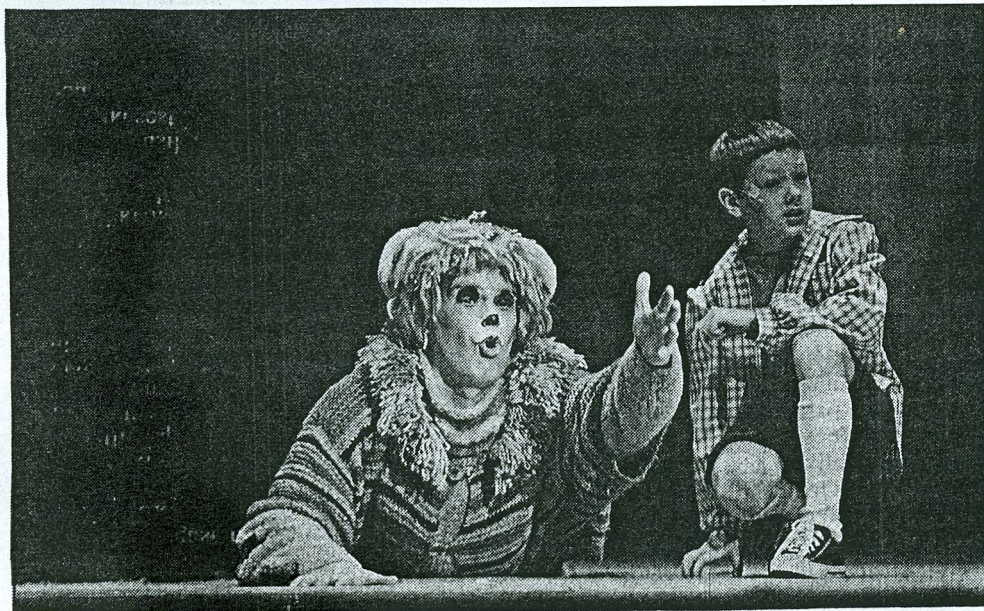

TÕNU KARGI PUHH ON MÕJUV SEGU KOLUMATSIST, PÕRGUPÕHJA VANAPAGANAST JA TÕLPAST

Helgi Sallo Notsu aga ületab kriitiku meelest kõik senikogetud filmi-, koomiksi- ja muidu fantaasia-Notsud.

Etendus hakkas kulgema tempoga. Pole ka ime, sest lavastaja **Mait Agu** pole just flegmaatiliste killast. Tema'p see õpetaski tegelasi "tükke tegema" ja "samme seadma". Uimerdamist ta ei sallinud. Liikumiskunstis võhikuna olen märganud, et teatud figuurid läbivad mõningaid modern- ja rahvalikke tantse, tantsupeoliikumisi ja varieteeprogramme. Siis mängin äraarvamismängu — koreograaf **Mait Agu!** — ning tavaliselt ei eksi. "Puhhi" tehes on ta küll soone peale sattunud ja halvas mõttes tüüpiliselt maitagulikku silma ei torka.

KASPAR JÜRGENS OSKAB VILLU VALDMAA PUHHILE VABA JA LOOMULIK ROBIN OLLA
Lapsed lasteetenduse näitlejatena on tavalie nähtus; "Puhhi" noored näitlejad on seeljuures ka loomulikud ja krambivad.
Harri Rospu fotod

teada-tuntud Puhhi olemuse nii mõndagi. Seejuures mitte midagi ootuspärast. Viks ja viisakas näitleja oleks rolli laiendanud mõistete "mesikäpp", "mõmmi", "päntajalg" või "lemmiklelu" raames. Kark oletas täiesti süüdimatult, et väga mõjuv oleks hübriid Kolumatsist, Põrgupõhja Vanapaganast ja Tõlpast. Oligi! Eriti suurematele ja targematele, kes Kargi mängunüansse tabada suudavad. Kusjuures oma rämeda häälega ta ei hirmuta lapsi, vaid võidab hoopis südameid. Mind küll hirmutas mo-

TÕNU KARGI PUHH ON MÕJUV SEGU KOLUMATSIST, PÕRGUPÕHJA VANAPAGANAST JA TÕLPAST

Helgi Sallo Notsu aga ületab kritiku meelest kõik senikogetud filmi-, koomiksi- ja muidu fantaasia-Notsud.

ment, kui Karupoeg Kark lavalt dirigendile rääkis: "Ja mis sina, Jänese sugulane, seal veel passid?! Lase lugu tulla!"

Helgi Sallo Notsuna ületab kõik senikogetud multifilmi-, raamatu- ja muidu fantaasia Notsud. Tavaliselt, kui mõnel näitlejal on midagi väga hästi välja tulnud, öeldakse — ah, talle nii sobib see roll. "Puhhis" on õigem öelda, et Notsule sobib **Helgi Sallo** (teises koosseisus loodetavasti ka **Meeli Tamm**.) Suisa nauditavad on Notsu ja Puhhi dialoogid ehk Sallo ja Kargi duetid. Aga neil on asi käpas, sest — aktiivne muusikalide-huviline mäletab, et ligikaudu kolm aastat tagasi võis kõnealust paari kohata muusikali "Suudle mind, Kate", peaosades. Samas mängis ka **Katrin Karisma**, kes on "Puhhis" koos **Sirje Puuraga** Jänese osas. Tuleb nii välja, et "Kate" on nagu soojendustükiks "Puhhile".

Rostislav Gurjevi Öökull on selle eten- duse markantsemad rollid (dubl. **Tiit Tralla**). Kujutasin Öökulli ette maheda baritonina ning olin vaimustatud, et Tõnu Raadik hääleliigi valikul hoopis nasaalse tenori kasuks otsustas. Gurjevi tämber on Öökulli ajuvabade ja võõr- (loe: väär-) sõnarohkete targutamiste edasiandmiseks viis pluss.

Christopher Robinina esineb **Robin** — ealine poiss **Kaspar Jürgens**. On üsna levinud võte lastetükki ka mõni laps kutsuda. Tavaliselt on need rollid vaatamata ül- lalale eesmärgile siiski ärritavad, sest laps kas

pakub üle või tõmbub krampi. Noormees **Jürgens** aga laulab väga toredasti ja oskab üldse loomulikult **Robin** olla.

Täiesti kogemata jõuan ma alles nüüd helilooja **Tõnu Raadikuni**. Lugejale arusaamiseks: kõige tähtsamast kõige lõpuks. Lihtsalt imetusväärne, kuidas Raadik nii naelapea pihta märkas tabada, et ta just "Puhhile" muusikat looma hakkas. Mõnes mõttes imekspandavgi, et keegi varem selle peale pole tulnud. Oleks vast lihtne — hulk tuntud ja armastatud tegelasi, kes iseenesest juba asja vastu huvi ärataks. Kirjutaks igähele mingi viisijupi, paar tant- sukest, keegi lavastaks ära ka ja — rahvas tuleb teatrisse. Aga kui siis äkki ilmneb, et saalid on tühjad, levib kuulujutt, et Puhhi ja tema sõbrade lugu on täiesti ära solgitud ning et helilooja on nii meeldivad tegelased selle põlvkonna laste jaoks lihtsalt ebapopu- laarseks muutnud? Kes riskiks sellist vastu- tuskoormat enda kanda võtta. Eelnenud fantaasialennuga püüan selgitada, et kui üldtuntud heast asjast oma versioon luua, tähendab see hoopis enam riski kui õnnestu- mise garantiid.

Täiesti keerutamata julgen aga ennustada, et Raadiku muusikas võivad "Puhhi" tegelased veelgi populaarsust. Ja miks ei võiks siit mõned kohalikud *hiid* välja ku- juneda? Notsu räppi leierdatakse raadios piisavalt, et see pähe kuluks; endale jäi eten- duse lõpuks Puhhi "pilvelauluke" kummi- tama.